

Zpravodaj Československého sdružení uživatelů TeXu

Jiří Rybička

LaTeX pro začátečníky - komentář nad novým vydáním knihy

Zpravodaj Československého sdružení uživatelů TeXu, Vol. 8 (1998), No. 3-4, 165–166

Persistent URL: <http://dml.cz/dmlcz/149826>

Terms of use:

© Československé sdružení uživatelů TeXu, 1998

Institute of Mathematics of the Czech Academy of Sciences provides access to digitized documents strictly for personal use. Each copy of any part of this document must contain these *Terms of use*.

This document has been digitized, optimized for electronic delivery and stamped with digital signature within the project *DML-CZ: The Czech Digital Mathematics Library* <http://dml.cz>

Jedním z hlavních cílů činnosti Československého sdružení uživatelů T_EXu je podpora kvalitní počítačové typografie. Záslouhou tohoto sdružení je nyní těsně před dokončením již druhé vydání knihy L^AT_EX pro začátečníky, jejímž záměrem je oslovit zejména ty uživatele počítačů, kteří chtějí produkovat kvalitní dokumenty a doposud nejsou v této oblasti jednoznačně orientováni.

První vydání této knihy, které se na trhu objevilo již před třemi lety, bylo již zcela rozebráno. Tato skutečnost těší zejména proto, že kniha pravděpodobně našla své čtenáře a ti zase na oplátku našli kvalitní prostředek pro tvorbu svých dokumentů. Tato skutečnost ovšem na druhé straně zavazuje nezklamat další takové zájemce a připravit jim co nejužitečnějšího průvodce v oblasti typografie a počítačové sazby.

Bylo by však jistě chybou jen „oprášit“ původní text, napravit nalezené nedostatky a nechat vytisknout. Za uplynulou dobu se mnohé změnilo a na to bylo nutné reagovat. Proto bylo nutné text značně přepracovat a podstatně změnit charakter výkladu. V této souvislosti se vynořuje řada problémů, které souvisejí s možnostmi výuky (kvalitní) počítačové sazby.

V době, kdy je celý svět osobních počítačů typu PC zahlcen programovými systémy typu Word, je velmi obtížné prosazovat cokoli jiného. Nedaří se to ani velkým firmám, jejichž produkty jsou postupně vytlačovány z operačních i diskových pamětí. Jediným prvkem, s nímž může jiný systém uspět, je snadné dosažení kvalitního výsledku. K tomu je však v první řadě potřebné, aby uživatel *byl schopen* kvalitní výsledek rozeznat od nekvalitního, a to může nastat jen tehdy, bude-li disponovat alespoň základními znalostmi z typografie.

Z mých zkušeností vyplývá, že během poměrně krátké doby (zhruba 10 vyučovacích hodin) lze většinu studentů-uživatelů základními typografickými znalostmi vybavit. V tom okamžiku nastupuje problém druhý – jak co nejracionálněji realizovat typograficky bezchybný dokument. Racionalita však nespočívá jen ve volbě vhodného programového vybavení, ale také v určité technologii návrhu formátovacích značek a zpracování dokumentů.

Kvalitní výsledek – počítačový dokument – je tedy dán třemi základními pilíři: typografie + technologie + programový nástroj. V tomto duchu je koncipováno i druhé vydání učebnice určené pro začátečníky. Těžištěm tedy není jen samotný systém L^AT_EX, ale také potřebné prvky aplikované počítačové typografie a poznatky o strukturním značkování dokumentů.

Určitým dluhem vůči začátečníkům je stále malá technická podpora $\text{T}_{\text{E}}\text{X}$ ovských instalací. Většinu čtenářů tohoto časopisu by jistě mrzelo, jako mrzí mne, že zájemci při snaze nainstalovat $\text{T}_{\text{E}}\text{X}$ nebo přizpůsobit jeho instalaci často narážejí na značné obtíže vyžadující kvalifikované systémové zásahy. Fatálním důsledkem toho může být například návrat k Wordu, protože „... ten se mi nainstaloval bez problémů“. Bezproblémová instalace je vstupní branou, za níž je uživatel daleko ochotnější překonat počáteční těžkosti a osvojit si nástroj, který mu bude velmi dobře sloužit. Pokud bude navíc při tomto překonávání nástrah knížka $\text{L}^{\text{A}}\text{T}_{\text{E}}\text{X}$ pro začátečníky užitečná, bylo jejího záměru bezezbytku dosaženo.

Jiří Rybicka
rybicka@mendelu.cz

Překlad: Stručný úvod do systému $\text{L}^{\text{A}}\text{T}_{\text{E}}\text{X} 2_{\epsilon}$

MICHAL KOČER

V dobách, kdy jsem k $\text{T}_{\text{E}}\text{X}$ ování užíval diskový operační systém, jsem si jednoho dne nainstaloval $\zeta\text{T}_{\text{E}}\text{X}$ a byl jsem mile překvapen, že tento obsahuje i český překlad Pavla Sýkory dokumentu $\text{L}^{\text{A}}\text{T}_{\text{E}}\text{X}$ — *stručný popis*. Měl jsem konečně $\text{L}^{\text{A}}\text{T}_{\text{E}}\text{X}$ ovskou příručku v češtině a mohl jsem $\text{L}^{\text{A}}\text{T}_{\text{E}}\text{X}$ em kazit kolegy a známé tvrdošíjně užívající ChiWriter či T602.

Čas běží neúprosně dále, kolegové používají tu nejnovější verzi Wordu a netrpělivě vyhlíží verzi 2000. $\text{L}^{\text{A}}\text{T}_{\text{E}}\text{X}$ perti přešli na užívání nejnovější verze systému $\text{L}^{\text{A}}\text{T}_{\text{E}}\text{X} 2_{\epsilon}$ a nedočkavě vyhlíží verzi 3. Ačkoli o systému $\text{L}^{\text{A}}\text{T}_{\text{E}}\text{X} 2_{\epsilon}$ mohou najít poměrně mnoho cizojazyčné literatury, dosud (listopad 1998) v knihkupectvích či FTP archivech marně hledají příručku či knihu o novém $\text{L}^{\text{A}}\text{T}_{\text{E}}\text{X}$ u v češtině či slovenštině.

Zhruba před rokem jsem se tuto trhlínu rozhodl vyplnit překladem elektronického, volně šířitelného, dokumentu Tobiáše Oetikera *The Not So Short Introduction to $\text{L}^{\text{A}}\text{T}_{\text{E}}\text{X} 2_{\epsilon}$, version 2.2beta*. Ten lze v poslední verzi najít na každém zrcadle CTANu.

Mým cílem nebylo doslovně přeložit anglický originál. Vytvořil jsem spíše jakýsi kompilát anglické verze, textu pana Sýkory a svých zkušeností. První verze spatřila světlo obrazovky počátkem března. Neustále mi nezbýval volný čas na korektury textu, proto jsem o pomoc počátkem prázdnin požádal v elektronické konferenci `csTeX@cs.felk.cvut.cz`. Ochotně se přihlásili a korektury provedli: Tomáš Davídek <Tomas.Davidek@cern.ch>, Tomáš Kouba <kouba@fzu.cz> a Arnošt Štědrý <arnost@uivt.cas.cz>. Chtěl bych jim všem, manželce